

Beskæftigelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen
Holmens Kanal 20
1060 København K

København, den 13. september 2024

Høringsvar vedrørende rapport om fremtidens beskæftigelsesindsats fra ekspertgruppen

Den 28. juni 2024 har vi modtaget dit brev, hvor du giver os mulighed for at komme med et høringssvar til de anbefalinger, som ekspertgruppen om fremtidens beskæftigelsesindsats er kommet med.

Allerførst vil vi udtrykke vores tilfredshed med, at du har valgt at inddrage a-kasserne i processen om fremtidens beskæftigelsesindsats. Det er vigtigt for os, at vi med vores arbejde hjælper alle ledige så godt som muligt i deres proces på vej i arbejde. Derfor vil vi naturligvis bidrage med input til fremtidens beskæftigelsesindsats. Det gør vi med udgangspunkt i, at vi kender vores medlemmer og deres arbejdsmarked.

I indledningen til rapporten kaldes det "Den største frisættelse og afbureaukratisering af beskæftigelsesindsatsen nogensinde". Det er imidlertid svært for os at få øje på meget nyt eller frisættende i forslagene.

Og der peges også på forslag, der tidligere har været i beskæftigelsessystemet, f.eks. forslaget om at a-kasserne skal holde sygesamtaler med sygemeldte dagpengemodtagere (side 148). Det var en opgave i 2009-2011, som heldigvis hurtigt blev afskaffet igen, fordi det ikke gav mening og ikke havde nogen effekt. Den fiasko behøver vi ikke at gentage.

Helt overordnet vil vi gerne fremhæve tre hovedpunkter, som samtidig indeholder reel nytænkning. Disse udbygges nedenfor:

1. Ansvar og regler: Med tanke på, at vi er tættere på vores medlemmers arbejdsmarked, bør A-kasserne som minimum bringes i spil til de første seks måneder af ledighedsforløbet i stedet for de nuværende tre måneder. Vi har påtaget os de første tre måneder af kontaktføreløbet, og det er magtpåliggende for os at understrege, at der er ikke belæg for at udtale, at det ikke gør en forskel, hvis vi tager de første seks måneder.

Forslagene i rapporten fra ekspertgruppen er altovervejende en regelforenkling for de borgere, som er langt væk fra arbejdsmarkedet. Efter vores opfattelse er der også behov for regelforenklinger for borgere tæt på arbejdsmarkedet.

2. Uddannelse og kompetenceudvikling: Beskæftigelses- og uddannelsespolitik bør i langt højere grad samtænkes. Mulighederne for kompetenceudvikling, omskoling og brancheskift bør således have et gevaldigt løft, og her trækker anbefalingerne i den forkerte retning.
3. IT: Der må forventes udgifter til øget digitalisering og ensretning af de nuværende systemer, som det beskrives i rapporten. Det er naturligvis vores forventning, at udgifterne til dette ikke ender hos a-kasserne og vores medlemmer.

Ad 1) Beskæftigelsesindsatsen har i mange år været bygget på et grundsyn om ret og pligt, hvor der er en tæt sammenhæng mellem ydelser og kontrol af pligter i form af bl.a. rådighedsvurdering - med hovedvægt på kontrollen. En nytænkning vil være at justere dette grundsyn.

Derfor foreslår vi, at ledige fritages fra kontrolvinklen i de første seks måneders ledighed, hvor vi har ansvaret for at bringe dem i arbejde. I denne periode skal ydelserne ikke modsvares af kontrol og konstante opfølgninger. Vi tror på, at langt de fleste ledige – med vores hjælp – vil gøre alt, hvad de kan, for at komme i

job så hurtigt som muligt. Med dette forslag frigøres a-kassernes ressourcer, så de kan målrettes jobsøgningen i stedet for at blive brugt på rådighedskontrol, og når de ledige kommer hurtigere i job, kan det samtidig svare sig økonomisk for samfundet.

Ekspertgruppen har haft fokus på at lette reglerne for de ledige. Efter vores opfattelse er der flere regler, som er uhensigtsmæssige at administrere, og dem vil vi foreslå, at man fjerner. Lad os give nogle eksempler:

Eksempel 1: Man kan læse et ekstra undervisningsfag/linjefag, mens man modtager dagpenge, hvis det er højst seks timer om ugen eller undervisningen svarer til 1/3 studenterårsværk – men kun hvis man er uddannet folkeskolelærer. Hvis man er uddannet meritlærer, så skal man have afslag, fordi det betragtes som påbegyndelse på en ny uddannelse (til folkeskolelærer). Det giver ingen mening, da begge oprindelige uddannelser er læreruddannelser, og det handler om opkvalificering af kompetencer til f.eks. at undervise i tysk eller et andet efterspurgt fag.

Og det slutter ikke med det, for det kan kun være i 1. ledighedsperiode (de første seks måneders ledighed), da man ikke kan tage en uddannelse efter denne undtagelse – uanset uddannelsesbaggrund – hvis man har været ledig længe nok til, at man skal have et ret og pligt tilbud (aktivering).

Eksempel 2: Hvis man har mistet retten til dagpenge efter det fyldte 50. år, kan man være omfattet af en undtagelsesregel, der betyder, at det er muligt at bibeholde sin ret til efterløn, selv om man ikke opfylder indkomstkrauet. Det er dog kun, hvis man søger efterløn på selve den dag, man når efterlønsalderen.

Man har altså et vindue på én dag til at søge, og hvis man ikke når det, er det for sent, og man fortaber retten til efterløn. Det giver ingen mening, for det gør jo ingen forskel, om man søger dagen efter eller i samme måned eller senere.

Eksempel 3: Det er for ofte rigide tidsfrister, som styrer indsatsen, i stedet for hvad der giver mening for den enkelte. Vi har for eksempel oplevet en kommune, som iværksatte et kursus, der målretter sig afklaring til en efterfølgende virksomhedspraktik, til en person, som ville nå folkepensionsalderen inden for otte uger. Når kurset var slut, og praktikken skulle oprettes, var personen omfattet af mindre intensiv indsats.

Ad 2) Der bør ikke alene fokuseres på, om en ledig *har* en uddannelse i forhold til mulighed for opkvalificering eller omskoling. Uddannelsesmidler skal også kunne sikre, at man kan skifte spor og prøve noget helt nyt. Det underbygger også en fremtidsvision om livslang læring. Vi foreslår derfor, at de midler, som anvendes til kompetenceudvikling, hvert år tildeles den enkelte a-kasser på baggrund af den aktuelle ledighed inden for a-kassens område.

Ad 3) I rapporten foreslås på en række områder øget digitalisering eller ensretning af den nuværende digitalisering, der dækker over en del forskellige systemer i kommuner og a-kasser. Dette vil alt andet lige give udgifter, som det må forventes, at a-kasserne også skal være med til at dække.

Det er problematisk, da vi i dag har velfungerende digitale systemer, som allerede er opbygget efter gældende regler og efter de anvisninger, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering opstiller. Hvis der skal etableres nye eller ændrede systemer alene med det hensyn, at det skal være ensartet, bør det ikke være a-kassernes økonomi, som skal holde for. Det kommer uvægerligt til at gå ud over beskæftigelsesindsatsen, da det medfører vigtige ressourcer til de beskæftigelsesrettede indsatser og jobsøgningstilbud på højt niveau, som vi i dag tilbyder.

Derudover har vi følgende bemærkninger til de konkrete forslag i rapporten:

Om regelforenkling:

Der er ikke kun behov for en regelforenkling for dem, som er langt væk fra arbejdsmarkedet. Det er naturligvis prisværdigt at gøre tingene enklere for borgere, som også har andre udfordringer end ledighed, men hvorfor skal det ikke også gælde dem, som er tæt på arbejdsmarkedet? Der kan være lige så stort behov for en regelforenkling i forhold til disse borgere.

Ekspertgruppen synes at mene, at det er mere sandsynligt, at de ledige tæt på arbejdsmarkedet kommer i job, hvis de pålægges bøder og automatiske sanktioner (anbefaling 3.2).

Det anbefales f.eks., at borgere, som ikke registrerer jobsøgning hver måned, skal sanktioneres automatisk med en uges karantæne. Tilsvarende regler har eksisteret i 2022 og 2023 som forsøg og er ikke blevet permanente. Det skyldes, at de ikke vurderes at have en effekt på at bringe flere borgere i arbejde. Af den grund giver det ikke mening at indføre et sådant proceskrav i stedet for et krav, som peger på resultatet.

Og der er nogle overordnede selvmodsigelser i tankegangen i rapporten. Anbefaling nr. 6 er "Fra proceskrav til resultatstyring". Det lyder som en god idé, da proceskrav ofte i sig selv ikke giver mening, medmindre der er evidens for, at kravet virker. Det fremgår bl.a. af sammenfatningen (side 2), at *"Kommuner og a-kasser styres for hårdt efter proceskrav fremfor, om de lykkes med at få borgerne i beskæftigelse eller i løntimer. Derved har borgere og sagsbehandlere for lidt frihed til at tilrettelægge indsatsen"*.

Det bliver åbenlyst selvmodsigende, når det samtidig foreslås, at 1 ud af 4 kan fritages fra samtaler uden vurdering af, om dette er tættere på at bringe borgeren i arbejde. Det er et proceskrav, som foreslås indført med anbefaling 2.2. Det afgørende bør ikke være, om det er 1 ud af 4, men om det for den enkelte borger giver mening at blive fritaget fra samtaler. Det fremgår godt nok af anbefalingen, at der kan fritages fra samtaler (side 86), hvis det vurderes, at de kan finde beskæftigelse på egen hånd. Men det bliver et proceskrav, fordi det kobles til 1 ud af 4. Det afgørende bør altså i stedet være, om det er hensigtsmæssigt for den enkelte borger.

Om ansvar:

A-kasserne vil gerne overtage kontaktførelsen for de første seks måneder i stedet for kun de nuværende første tre måneder, som vi overtog pr. 1. januar 2024.

Det fremgår af rapporten, at ekspertgruppen har overvejet denne model, men ikke kan anbefale den, fordi den ikke vil give den besparelse, som var en del af opdraget for ekspertgruppen. Det afgørende bliver altså ikke en vurdering af, hvordan der opnås de bedste resultater.

Samtidig fremgår det, at ekspertgruppen er opmærksom på, at mange ledige er mere tilfredse, når deres kontaktførelse på tre måneder er i a-kassen fremfor kommunen (fra a-kasseforsøget), og at a-kasserne potentielt kan sætte ind med en indsats tidligere end kommunerne.

Det er også relevant at bringe ind i debatten, at ved en frisættelse af beskæftigelsesindsatsen i 98 kommuner vil der ikke kunne fastholdes et ensartet niveau på tværs af landet. Det betyder, at der kommer udsving i kvaliteten af indsatsen og i de tilbud og den støtte, som de ledige får. Ved at give a-kasserne ansvar for de første seks måneder i kontaktførelsen, sikres det, at vores medlemmer får ensartet kvalitet på tværs af landet.

Til slut vil vi fremføre et reelt nytænkende forslag, da der desværre er alt for få af dem i ekspertgruppens anbefalinger: Det skal være obligatorisk for lønmodtagere at være medlem af en a-kasse. Det kan minde om systemer, som kendes fra vores nabolande i Norge og Tyskland, hvor det er obligatorisk at være omfattet af arbejdsløshedsordningen. Der vil stadig være konkurrence på markedet gennem det frie valg af a-kasse. Til gengæld for dette frie valg tager a-kassen ansvaret for den ledige i hele dagpengeperioden, men således at de ledige, som har andre og mere komplekse problemer end alene ledighed, kan visiteres til kommunen. Vi vil ikke slippe den ledige, men være med på sidelinjen, indtil den ledige igen er klar til at bevæge sig mod arbejdsmarkedet.

På vegne af Lærernes a-kasses bestyrelse og med venlig hilsen

Morten Refskov
Formand for Lærernes a-kasse